

Per.
Lat
020

LATIN NYELVŰ LAP A TANULÓ IFJÚSÁG SZÁMÁRA

Prodit Budapestini, I. Verpeléti-út 22. decies in anno.
Pretium praeolvendi annum 4 pengő 80 fillér.

Megjelenik Budapesten, I. Verpeléti-út 22. tízszer egy évben. Előfizetési ára évi 4 pengő 80 fillér.

Georgius Endresz †

Priore anno XVI. Kal. Aug. nuntius nobis, Hungaris iucundissimus in toto orbe terrarum percrebruit:¹ Georgium Endresz una cum comite Alexandro Magyar Oceanum Atlanticum transvolasse immensumque illud itineris spatium ex urbe Americana Harbour Grace in caput ac sedem Hungariae recto cursu per aethera feliciter confecisse. Qui nuntius quanta nos laetitia affecit! Namque ille dies non solum eorum nomina gloria virtutis cinxit: gentes ac nationes, quae ubique in terris sunt, exempli magnitudinem mirantes in patriam nostram advertebant oculos, quae tot mi-

seriis aerumnisque pacis iniustae prostrata² et² afflita² novissimum suae virtutis signum ostendit.

«Justice for Hungary» (Iustitiam Hungariae!), haec vocabula nunc iterum omnem terram personant. Aéroplanum enim, quod tanta maria ac terras gloriose permeavit,³ X. Kal. Iun., cum iam in eo esset, ut vectores terrae Italorum hospitiae⁴ incolumes redderentur, incerta de causaflammam⁵ concepit⁶ ipsique aéronautae: Georgius Endresz et Iulius Bittay cum machina conflagraverunt.⁶

¹ elterjed   ² letiporva
³ bejár   ⁴ vendégszerető
⁵ kigyul   ⁶ elég.

Omnis, qui aderant, maesti et praeformidine voce⁷ inclusa⁷ casum tristissimum cernebant... Machina combusta nil praeter cineres atque ossa heroum remansit. Sed e cineribus sacra Hungarorum iustitia visque⁸ ac⁸ voluntas⁸ invicta resurgent.⁹

Georgius Endresz comesque eius primi sunt, qui victimam¹⁰ se¹⁰ patriae renasciturae praebuerunt.¹⁰ Fortiter et magnifice.¹¹ Hoc teneatis,¹² iuvenes!

7 elfojtott hanggal 8 akaraterő 9 feltámad 10 feláldoz 11 nemeslelkűen 12 tartsátok meg emlékezetekben.

AD IUVENTUTEM.

Ad vos, discipuli, nunc verba adhibere parabo;
Nullus, quae scribam, neglegat illa puer.
Est prope solstium,¹ iucundae effata² quieti
Tempora, cum gravitas dura laboris abest.
Sunt opus ad vires reparandas otia menti,
Ut sudore³ gravi lassa valere queat.
At fuge desidiam, quae fons est flagitiorum
Multaque de gremio gignit amara suo.
Otia non aliter prosunt, nisi corporis usu
Ingeniique simul membra animumque colis.
Nam si neglecta penitus ratione praeoptas⁴
Omnia nervosis membra tumere toris:⁵
Cum pars una tui firmata videtur inique,⁶
Nec per pulchro hominis nomine dignus eris;
Bestia tunc in te damnosa tenebit habenas,
Et mens opprimitur pondere mersa gravi.
Sin contra facis et neglecto corporis usu
Abdis te⁷ in libros multaque scripta voras:
Languida pinguedo residet segnisque voluntas
Et tardum menti cedere⁸ corpus erit.
Noveris ex duro mentem corpusque labore
Hoc te non unquam posse novare modo.
Concordem mentis debes et corporis usum
Excolere, ut valeant haec elementa duo.
Cumque recens aetas operosa reverterit anni,
Incipies firmo corpore mentis opus.

Valentinus Fehér.

1 nyár 2 szánt 3 izzadságos munka 4 többre
beesül 5 izom 6 egyenlötlenül 7 elmerül 8 enge-
delmeskedik.

Gabriel Szarvas.

(1832—1895.)

Memoriam doctissimi atque inclutissimi grammatici, Gabrielis Szarvas centenariam celebrantibus nobis subeant oportet summa eius de sermone Hungarico merita.

Magni Hungarorum grammatici, quem de sermonis nostri elegantia¹ ac venustate² optime meruisse apertum est, vitae stationes memoratu dignae paucis his absolvvi possunt.

Natus est Gabriel Szarvas in pago Ada (in comitatu Bácsiensi) nunc temporis ditioni³ Iugoslavorum subiecto a. 1832. die 22. mensis Martii (a. d. XI. Kal. Apr.) Studia gymnasii in urbe Baja exercebat (1842—1848.) tabula marmorea indice, quae in muro aedificii gymnasii est posita. Anno 1848. civis ad patriam tuendam conscribi vult, sed admodum iuvenis exercitui non ascitur. Non multo post habitum filiorum S. Benedicti regularem suscepit, sed studiis gymnasii rite solutis ex ordine discessit et ad iuris studium se contulit.

Anno 1857. in urbe Baja, mox Agiae⁴ et Posonii fit professor, anno vero 1869. Budapestinum migrat, ubi aetatem in studiis consumeret et linguae nostrae renovandae dux et propugnator evaderet acri ac subtili ingenio invictissimus. Anno 1872. ephemeridem sic inscriptam «Custos Linguae Hungaricae» construit, cui ipse amplius viginti annis praeerat moderatoris supremi munere fungens cuiusque ephemeridis finis quis fuerit vel maxime e titulo elucet. Curavit fovitque semper ista ephemeris puritatem linguae Hungaricae fundatore⁵ ipso imprimis, deinde Sigismundo Simonyi, Iosepho Szinnyei, Bernardo Munkácsyi aliisque multis molientibus. Interim Gabriel Szarvas inter socios Academiae scientiarum Hungaricae optimorum respectu⁶ meritorum asciscitur. Sermonis renovandi causam contendere⁷ usque ad ultimum vitae halitum⁸ non desiit, ut structuram⁹ verborum alienam nec non inconditum dicendi genus e sermone nostro patrio extirpare.¹⁰ Mortem obiit Budapestini anno 1895.

Ecce virum generosum, quem grata memoria prosequi cuiusque memoriam pie inviolatique servare iuventutem studiosam quam maxime decet!

/Baja./

Sebastianus A. Módry.

1 választékosság 2 finomság 3 hatalom 4 Eger
5 alapító 6 tekintettel 7 hévvel folytat 8 lehelet
9 összetűzés 10 kiirt.

LECTORIBUS MINIMIS.

Corvus et vulpes.

(Ad fabulam *Lessingii* Latine scripsit *Sebastianus A. Módtgy.*)

Carnem tulit aliquando corvus veneno¹ illitam,¹ quam iratus hortulanus² vicini sui feli, qua illam interimeret, humi deposuerat. Raptam offam comesurus corvus in summam ilicem volavit ibique consedit, cum repente adest vulpes blandisque verbis eum salutans: «Salve — ait — generose Iovis satelles!»³

«Quemnam tu me esse putas?» — interrogat vulpem corvus. «Ni fallor» — respondebit illa — «a quilibet te, sacram Iovis alitem magnanimamque praedatricem esse autum.»⁴ Namque in dies hic volitas, ut esurientem me nutrias. An tute hoc deneegas?»

His auditis corvus admiratione commotus simulque laetus, quod ipse ab aliis in numero reginarum poneretur alitum: «Vulpi errorem eripere nolim» — ait secum — praedamque magnanimus illi concedens in terram demisit et superbe avolavit.

Arreptam carnem malevola avide devoravit, sed gaudium eius brevi in dolorem est commutatum, nam veneno absumpta miserime periit.

Utinam nil, nisi venenum e blanditiis accipiatis, scelerati adulatores, servum pecus!

Vir doctus deceptus.⁵

Peritus⁶ quidam nubium⁶ observandarum⁶ maximam famam gloriamque assecutus est; is enim praesagire⁷ poterat, qualis tempestas futura esset: clara aut nubila, calida aut frigida, sicca aut pluviosa.

Eo molestius ferebat⁸ noster, cum ad aures pervenisset fama: esse ibidem in urbe quendam purgatorem⁹ viarum,⁹ qui tempestate praesagienda multo sibi praestaret.

Quo audito adiit hominem eumque blan-

dis impellebat¹⁰ verbis, ut arcanum proderet, sed ille hoc facere abnuit.¹¹

Vir doctus cognoscendi cupiditate stimulatus viarum purgatori multum pecuniae proposuit. Qui cum pecuniam accepisset, libentissime arcanum suum aperuit dicens: «Comniatur hic in urbe quidam meteorologus, qui tempestatem praesagire solet. Ego plane¹² diversum¹² ac¹² contrarium¹² dico semper praesagium, quod ille praesagiverat. Ita fit, ut praedicta mea evadere¹³ soleant.»

Alexius Czuppon.

¹ mérgezett ² kertész ³ csatlós ⁴ tart vminek
⁵ rászedett ⁶ meteorológus ⁷ megjósol ⁸ megnehezel
⁹ utcáspró ¹⁰ ösztökölte ¹¹ megtagad ¹² homlok-
egyenest ellenkező ¹³ teljesül.

Epistola Aquincensis.

Conscriptis *Adalbertus Tóth.* In Latinum convertit
Carolus Ács.

Titus Attilius Flavus Caio Valerio Aeliano S. P. D.

Non sine invidia ac dolore a te, Valeri, quaero, ubinam te gentium hae litterae, quas Valenti, Lepidi liberto ex Italia reverenti commisi, sint consecutuae. Legesne eas attente intra urbem, an voluptatibus Baianis deditus neglegenter percurses? Utut¹ est, bene² erit² his² litteris,² quod amici, carissimae meae animae, vobiscum erunt. Atque utinam non mens solum mea, sed totus ipse ego una vel in urbem, vel sub Vesuvium in myrtetum, ad amoenum litus Tyrrhenum ire possem. Quodsi animo reputans examino, quid horum ardentissime optem, maxime Baias mihi volare velle videor propter similitudinem dissimilem, quia ego quoque aquis³ utor, quae sunt Aquinci, in oppido et castello Pannoniae.

Certe tu mihi mirari videris me luc delatum⁴ esse. Casus meos sane instar⁵ minuti Ulyxis errorum esse arbitror, quos nisi nimis longa expositione⁶ egerent, describerem; verum tu qua es prudentia ac iudicio, brevitatem amas.

Tantum dico, id quod probe scis, me Imperatoris cura et providentia in Daciam

¹ így vagy úgy legyen ² kivánatos a sorsa az írásnak ³ fürdő ⁴ kerültem ide ⁵ érnek fel ⁶ előadás.

esse missum, ut ab aurifodinae⁷ administratoribus ratione⁸ exacta⁸ a perfidis poenas⁹ expeterem.⁹ Sed viginti dierum laboribus coelique¹⁰ insolita asperitate tam vehementem nactus sum podagram, ut imbecillus¹¹ ac debilis¹¹ ab Alburno Maiore huc deportatus sim. Oh vos fortunatos invidendos, qui aquas Baianas petatis, ut ex voluptatibus podagram colligatis.¹² Ego vero ad aquas Aquincenses defungi¹³ conor podagra, quae inique me invasit, cum voluptatibus nullo patefacto¹⁴ aditu¹⁴ gravissimorum¹⁵ munerum¹⁵ functione¹⁵ dstringerer.¹⁵

Miserere mei, mi Valeri, miseremini mei, sodales fidelissimi. Ego, qui antea in convalle Tiburtina praecipitantis¹⁶ amnis¹⁶ truci¹⁷ praebebam aures fragori et in cupresseto¹⁸ Baiano alteram dulce ridentem Lalagen, meam Lalagen audiebam, nunc in oppidum barbarum compactus¹⁹ demoror.¹⁹ Pro rapidis verticibus Anionis leniter²⁰ et aequalibliter²⁰ fluentis Istri caenosas²¹ undas video; in nudis collibus nulla est arbor, cuius tegninae²² mihi gelida umbra obtendatur. Mea Lalage non ridet, nam nullus hic invenitur dentium medicus, qui elephantum despoliet²³ resarturus²⁴ id, quod anni fugaces pro preda abstulerunt. Si ampulla²⁵ vacuefacta est, nullus adest Aegyptius institor,²⁶ qui eam aliquot sestertiolis fuco²⁷ compleat. Quam dura atque horrida simplicitas inest in his barbaris! Omne eis tanti est, quantum revera²⁸ est: nulla res eis pulchrior habetur, quam revera est. Aetatis et morbi dura damna²⁹ nulla arte celantur.³⁰ Vitae eorum illae ipsae desunt dulcissimae praestigiae,³¹ quibus cara atque magnifica redditur. Atqui³² quam iuvat nos fallere et falli! Cubicularius, improbus ille puer e Dacia rediens calamistra³³ amisit. Caedi³⁴ eum ob iniuriam iussi,³⁴ sed quid hoc mihi profuit? Nihilominus calvus sum, tristi enim hoc loco, ne duobus quidem talentis calamistrum emere possum, quo capillos raros eo cogam, ubi maxime eis opus est.

Equidem nescio laudem an reprehendam aquarum calidarum nymphas, quod podagra in aquis Aquinci tam cito abiit. Aegroti hominis cupiditates dormientes morbo depulso recentiores valentioresque expergi-

scuntur. Oh dii immortales, quales cruciatus perpetitur civis Romanus, cui cupiditates in barbara terra oboriuntur. Tum nobis Apicius librum de re³⁵ coquinaria³⁵ aureolum conscripsisse videtur, quo acriore in victu rustico fame discruciemur; atque illustrissimi Imperatores idcirco oculos nostros ludorum splendore ac magnificentia praestrinxerunt,³⁶ quo viliora nobis ferarum³⁷ spectacula³⁷ vi-derentur.

«Totam noctem pluit, sed mane incipiunt spectacula circi; Caesar socius regni a Iove adsumitur.» Sic fuit et sic est Romae. Sed hic Iuppiter Pluvius solus obtinet regnum. Per omnem aestatem imbri et nebula infestamur³⁸ et si semel iterumque tempestate secunda amphitheatrales ludi committebantur, parum inde oblectamenti capiebamus. In silvis proximis capti lupi, ursi et urii³⁹ in arena committuntur.⁴⁰ Elephantus, leo, tigris his locis nulli sunt, neque vidi bovem unicornem, qui a Plinio haud procul in Moesiae saltibus stabulari⁴¹ perhibetur.⁴² Nec servi ad pugnam gladiatoriā adhibentur propterea, quod penuria servorum hominum vitae parcitur. Pro gladiatorio munere servi fullonicam⁴³ exercent.

Certe nusquam vidi oppidum, in quo plus tegimentorum⁴⁴ ad⁴⁵ bellicos⁴⁵ usus⁴⁵ quam Aquinci conficiatur. Est quidem haec ars utilissima, sed parum habet iucunditatis. Barbari, qui hic sunt, Eravisci dicuntur. Est quidem haec gens valida et procera⁴⁶ statura, sed formosam non iudicaverim, licet puellae nondum tredecimi annos natae cum statura tum vultu atque facie venustae sint. Crines habent Dacico auro similes. Pannónii lacus instar oculos caeruleos,⁴⁷

⁷ aranybánya ⁸ számonkér ⁹ megbüntet ¹⁰ éghajlat
¹¹ magával tehetetlen, nyavalás ¹² szereztek ¹³ végezni, szabadulni ¹⁴ kaput nyitni ¹⁵ kemény kötéllességteljesítés közben ¹⁶ zuhatag ¹⁷ komor ¹⁸ ciprusbokrok ¹⁹ itt vesztegelek ²⁰ simán és lomhán ²¹ iszapos ²² ernyő ²³ megrabol ²⁴ pótlandó ²⁵ kendőzös szelence ²⁶ szatócs ²⁷ pirosító ²⁸ valóban ²⁹ kár, ártalom ³⁰ eltitkol, eltakar ³¹ szemfénnyesztés, csilllogás, hazugság ³² pedig ³³ sütővas ³⁴ megesapattam ³⁵ szakácsmesterség ³⁶ elkáprázthat ³⁷ állatviadal ³⁸ kínoz, kellemetlenkedik ³⁹ bőlény ⁴⁰ összeereszteni ⁴¹ tanyázni ⁴² állít, mond ⁴³ pokróckészítő mesterség ⁴⁴ pokróc, terítő ⁴⁵ háborús cérla ⁴⁶ deli ⁴⁷ kék.

cutem Amarasino alabastro parem. Est domi
meae barbara ancilla, cui nomen Gallit-
tae est, quam Romae poetae carminibus
celebrarent, hic autem molas⁴⁸ trusatiles⁴⁸
versans inculta lingua cantica⁴⁹ lenta⁵⁰ ac
tristia cantillat.⁵¹

Sed vereor, ne me rideas, quod in epistola mea tam futilia⁵² loquor. Quid mirum, si raro mihi formosae feminae in conspectum veniant. In balneum totius civitatis primores⁵³ ventitant, viles centuriones cum uxori-bus et liberis, qui Romae non flocci⁵⁴ habentur atque etiam hic cum aliis tum mihi nimis vulgares⁵⁵ putantur. Rusticitas mihi non tantopere bilem⁵⁶ movet,⁵⁶ quam provinci- alium mores et consuetudo. Ceterum mulieribus in laude ponendum est, quod vix dum advenerant, iam e conspectu evanuerunt sese illico in balneum abdentes scarificatio-nem⁵⁷ subiturae,⁵⁷ cum huius loci chirurgi peritiiores Romanis existimentur.

Dicamne, mi Valeri, taedio mihi tabescenti⁵⁸ tempora quam tarde labantur. Si mihi verendum est ne — dii averruncent⁵⁹ — tamdiu hic maneam, dum mihi respondebis, obsecro te mittas uxori centurionis duplicum dentium ordinem mihiique calamistrum. Quamquam metuo, ne mulierculis ad id temporis dentes renascantur atque ego calvus fiam. Spes me tenet luna nondum bis circumacta me vobiscum fore. Ea vero, quae litteris non mandavi, coram vobis viva voce narrabo et, credo, vos tum mei magis miserebit. Est enim tempus irrevocabile homini aetate provecto magis magisque in pretio. Atque quis scit concessurine sint dii immortales, ut pro elapsa altera mihi illucescat aestas. Vale. A. d. III. Kalendas Iulias.

48 búzadaráló 49 ének 50 lassú 51 énekel, dudorász
52 semmiség 53 előkelőség 54 ügyet sem vet 55 kö-
zönséges 56 bosszant 57 köpölyözött 58 sorvad,
szenyed 59 az istenek mentsenek meg tőle.

Sane quam miseri, quam et fragiles ac caduci simus, non satis capimus, dum ipsae nobis miseriae id persuadeant.

*

*Facile cuivis est patientem se gerere, cum
quod patiatur, non habet*

Quomodo stipula¹ in lagenam² inflari³ possit?

Accipe lagenam vacuam, dirige⁴ eam ad libellam⁴ atque in os eius insere⁵ stipulam, ore lagenae pauxillo angustiore. Quibus praeparatis evoca aliquem e coetu sodalium, qui stipulam in lagenam flando³ immittat.³

Res omnibus perfacilis factu esse videbitur. Sodalis tuus vehementer stipulam afflabit, sed brevi experietur illam flando in lagenam immitti non posse. Quin etiam eo citius stipula e lagena evolabit, quo vehementius eam afflaverit. Tunc contra, leviter flando ad exitum pervenire studebit, sed frustra, quia stipula semper e lagena exibit. Cuius rei causa est, quod, cum stipulam afflamus, lagenam quoque inflemus necesse est. Lagena autem inflata etiam aér, qui in ea est, densior⁶ factus stipulam inire non sinit, immo emittit eam, quia aér crassus⁶ emanare⁷ e lagena conatur.

Rationem tamen facile invenies et stipulam in lagenam immittes, si lagenam calefeceris aëremque, qui in ea est, extenuaveris.⁸ Rapi-dior enim aëris rigidi cursus,⁹ si scilicet sti-

¹ dugó ² palack ³ befú ⁴ tartsd vízszintesen ⁵ betöl
⁶ sűrű ⁷ kiömlik ⁸ megritkít ⁹ áramlás.

pulam afflaveris, eam in lagenam iniget.¹⁰
Altera est ratio, si labiis tuis collo lagenae
propius admotis aërem introrsum hauseris.¹¹
Tunc in lagenam spatium¹² aëris¹² extenuati¹²
fiet aërque exterior stipulam in lagenam
imprimet. Simplicissimus autem modus erit,
si stipulam arundine vel siphunculo¹³ affla-
veris, quia hoc modo flatus tantum stipulam
protrudet,¹⁴ neque in lagenam penetrabit.

Ne stipula collo lagenae multo flatu made-
facto adhaereat, post singulos flatus lagenam
abstergeas oportet.

10 behajt 11 beszív 12 légüres tér 13 kis cső
14 előre taszít.

Georgius Washington.

Bis centum anni praeterierunt, ex quo
Georgius Washington libertatis¹ publicae¹
vindex¹ conditorque Civitatum Unitarum
Americae Septentrionalis lucem primam in
oppido *Bridge Creek*, (in civitate Virginiana)
aspergit. Washington vivus gentis sua vates²
erat isque etiam nunc, saeculis duobus dilata-
psis in patria autumatur³ et colitur. Itaque,
si maximus ille vir populi «late regis» a civibus
suis ubique in toto orbe terrarum maximo
cūm apparatu celebratur, quid mirum?

Infantiae⁴ initia in praedio⁵ patris apud
fluvium Potomac, in illa regione sito dege-
bat, quae hodie iusta et merita veneratione
sub nomine Mount Vernon ab Americanis
cohonestatur.⁶ Ibi adolevit Georgius parvulus
pollens viribus ingenioque validus, dum
more illius gentis rei rusticæ daret operam
multumque tempus in venando ageret. Ve-
rum eadem cura et diligentia etiam seria age-
bat: tempore scholarum avidissimus discendi
erat. Studio præsertim arithmeticorum fla-
grabat, in quibus magnos progressus fecit.

Finitis scholis stipendia meruit interfuitque
bellis, quae Americani contra Gallos auto-
chthonesque⁷ regionum Americae Septentrion-
alis gesserunt. Annum tricesimum secun-
dum agens tribunus militum factus est.

Pace composita viginti annis in praedio
paterno res familiares administrabat et brevi
in tantas opes crevit, ut cum anno 1774.
coloni Britannici Philadelphia legatos mit-
terent, qui de reiiciendis⁸ Anglorum merci-
bus⁸ agerent, a civibus suis princeps legati-
onis eligeretur.

Angli colonos suos rebellionis accusantes
bellum paraverunt, quod iam anno sequenti
exarsit. Civitates colonicae exercitibus suis
Georgium Washington praefecerunt.

Fortuna belli colonis favit; cum autem

anno 1783. Angli copias Novo⁹ Eboraco⁹ quo-
que eduxissent, finis bellandi factus est.

Tanta viri in patriam merita remuneraturi
cives anno 1789. principatum Civitatum Uni-
tarum cognomenque patris patriæ honestis-
simum ei detulerunt.

Principem locum in tanto imperio obtinens
negotia publica prudentia exercitatissima¹⁰
administrabat totumque se in salutem patriæ
conferebat. Cum autem usque in gratia ac
favore apud suos esset, anno 1799. annum
agens sexagesimum septimum diem supremum obiit.

Immortale eius nomen iam dudum gratissi-
mum est nobis, Hungaris. Statua Washing-
toni iam viginti sex annis ante in capite
regni revelata¹¹ est ostenditque quanto ho-
nore Hungaria vindicum libertatis gloriam
ornandam esse voluerit.

1 szabadsághős 2 próféta 3 hisz 4 gyermekkor
5 birtok 6 tisztelek 7 őslakó (indián) 8 az angol áruk
bojkottja 9 New-York 10 ügyes 11 leleplez.

Corona vitae.

(10.)

Ad fabulam *Felicis Nabor* Latine scripsit
Valentinus Fehér.

12. Pax.

Cultus veterum deorum emoriebatur; ho-
mines enim deorum opinionem¹ abiecerant.
Tamen sacerdotes auctoritate² pollentes²
omnibus³ nervis³ instituta⁴ lapsura⁵ admini-
culari atque sustinere contendebant.⁶

Nova templa eaque pulchriora nitidiora-
que prioribus aedificabantur. Deorum signis,
quae in aris stabant, plurima sacra siebant
et festa,⁷ quae in lucis habebantur, maiora
erant, quam quae ratio⁸ hominum⁸ consequi⁸
posset.⁸ Homines quasi crapula⁹ graves⁹ in
sceleribus ac voluptatibus volutabantur.¹⁰

Vulgus cupidum voluptatum maxime cul-
tui deorum adhaerebat,¹¹ qui gaudia deli-
ciasque præberet. Sacerdotes infidelium,
qui läbentem¹² videbant deorum potentiam,
bellum acerrimum novo vivoque Deo intu-
lerunt. Nova festa novasque delicias excogi-
tarunt, quibus vulgus ad aras desertas redu-
cerent. Plurimi etiam tum formis falsae re-
ligionis adhaerescebant, vulgus tamen con-
temptis diis serviebat libidini, qua in sce-
lerum voraginem præcipitatum erat.¹³

Et tamen aderat novus Deus.

*

1 hit 2 befolyásos 3 minden erővel 4 intézmény
5 hanyatló 6 iparkodik 7 ünnep 8 fölülmű minden
emberi képzeletet 9 mámoros 10 feteng 11 ragasz-
kodik 12 hanyatló 13 sodor.

Marcus Fulvius eiusque filia, Rubina procul¹⁴ a coetu¹⁴ hominum¹⁴ in domo sua viventes id agebant, ut praecpta Dei sequentes perfecti¹⁵ fierent. Maxime laetabantur, si pauperes aegrotosque ipsis adiuvare contigerat; praecipue Rubina sorores Lazari in humilitate et misericordia imitari studebat.

Cum Priscilla eiusque filio, Pudente in maxima familiaritate¹⁶ erant; illi enim falsos deos iam pridem aversati¹⁷ fervidis precibus viam veritatis inquirebant.

Quodam die a Cornelio centurione, quem Marcus Cafarnai convenerat, ad Priscillam allatae sunt litterae, in quibus haec scripta erant:

«Cornelius centurio Priscillae eiusque filio, Pudenti pacem et salutem. Laetum nuntium mitto vobis; inveni veritatem et verum Deum, Iesum Christum. Aquā lustricā¹⁸ mihi caput attatum est. Petrus, princeps apostolorum, me baptizavit.¹⁹ Laetitiā elatus²⁰ viam salutis vobis ostendere cupio, quam scio vos admodum desiderare. Paucis post diebus Romanam proficiscar; Petrus mecum veniet; credo illum a vobis libenter exceptum iri in domo vestra. Is docebit vos omnia, quae necessaria sunt adipiscendae saluti. Ne miremini, quod Romanam proficisci. Imperator enim, cum contra Germanos bellum gerere meditetur,²¹ omnes e provinciis Romanam vult contrahere²² legiones. Etiam sexta legio, quae est in Iudea, Romanam proficisci iussa est.

Saluta meos amicos. Saluta Pudentem. Saluta Marcum et Rubinam. In primis tu salve, Priscilla. Vale.»

Postea Cornelius et Petrus advenerunt. Petrus in domo Priscillae habitabat. Domestici ad pedes eius sedentes sanctam doctrinam auscultabant.²³

Quodam die cubiculum pulcherrime ornatum est. Priscilla, Pudens eorumque familia, dein Marcus et Rubina albati in orbem genibus nitebantur. In medio stans Petrus vas argenteum manu tenebat.

— Sanctam vitam — inquit Petrus — in terris vivere debemus. Iesum sequi debemus et abstinendo²⁴ amandoque in via crucis pergere; ita habebimus aeternam beatitudinem, Hierosolyma caelestia, ubi Dominus absterget lacrimas de nostris oculis, ubi mors non erit amplius neque luctus²⁵ neque clamor neque dolor. Ibi inter splendidos angelos et coram Altissimo²⁶ donum pulcherrimum, coronam vitae adipiscemur.

Petrus vase levato aquam singulorum capitibus infundens dicit:

— Baptizo vos in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti.

Maxima laetitia animos eorum attigit, quod Christiani facti sunt.

Perfectā caerimonīā²⁷ Petrus ad Rubinam aggressus manum in caput eius imponit.

— Ne²⁸ tu, mea filia — inquit — optimam partem elegisti. Cum omnem tuam vitam Deo dedere²⁹ velis, aeternam voves castitatem.³⁰ Virgo, quae servat castitatem, pulchrior lilio,³¹ odoratior quam rosa, fulgentior est angelis. Ea est, tamquam lucida stella, quae mundum collustrat. Esto, mea filia, tam casta et sancta, quam Maria, mater Domini, quae talis est, qualis rosa inter spinas, qualis palma in solitudine.³² Illa, quae est immaculata,³³ sit tibi exemplum. Illam sequere, virgo Christiana atque exornante ipsam virtutibus: mansuetudine,³⁴ humilitate, pietate, clementia, misericordia, patientia, castitate; ante omnia retine firmam fidem estoque fidelis amori Iesu, sponsi³⁵ tui caelestis.

Rubina lacrimans vovit ante Petrum se castam esse mansuram.

Exinde soli Iesu vivere volebat pauperibus atque aegrotis ministrando.

Finis.

¹⁴ a világolt elvonulva   ¹⁵ tökéletes   ¹⁶ benső barát-ság   ¹⁷ elfordul   ¹⁸ keresztvíz   ¹⁹ megkeresztel   ²⁰ örömtől elragadtatva   ²¹ készül   ²² összevon   ²³ hallgat   ²⁴ önmegtagadással   ²⁵ gyász   ²⁶ Magasságbeli   ²⁷ szer-tartás   ²⁸ valóban   ²⁹ szentel   ³⁰ tiszta-ság   ³¹ liliom   ³² sivatag   ³³ szepiolten   ³⁴ szelíd-ség   ³⁵ jegyes.

Iocosa.

Miles stipendia emeritus¹ ceteris in cau-pona² narrat:

- Apis in Italia tanta est, atque³ agnus.
- Age — interpellat unus ex audienti-bus — quantum esse potest alvarium⁴?
- Quantum apud nos — respondet miles.
- Sed quomodo tot apes recipit?
- Quomodo? nil ad me;⁵ illae viderint.⁶

*

¹ kiszolgált, obsitos   ² csárda   ³ mint   ⁴ méhkás   ⁵ miközött hozzá   ⁶ az ó dolguk.

- Pater et filius fame confecti in cauponam
veniunt; caseus⁷ et laridum⁸ eis apponuntur. Puer statim laridum expiscatus⁹ dicit
patri:

— Elige, mi pater.

— Quid eligam, cum unum mihi caseum reliqueris?

— Agedum, elige, mi pater, comedasne
caseum, an etiam illum mihi concedas.

* V. Fehér.

In conventu¹⁰ civium¹⁰ dimidiā eorum, qui adessent, partem esse stupidam¹¹ vociferantem,¹² cum princeps¹³ conventus,¹³ quae dixisset, irrita¹⁴ faceret,¹⁴ iussisset, sic ille: «ergo igitur dimidia pars non est stupida».

C. Ács.

⁷ sajt ⁸ szalonna ⁹ kihalász ¹⁰ gyűlésen ¹¹ hülye
¹² dühösen kiabál ¹³ elnök ¹⁴ vonja vissza.

ENIGMATA.

J.

— elus	Litterae initiales nominum geographicorum recte completæ collectaeque nomen reddunt cuiusdam regis Spartani.
— lea	
— llia	
— erna	
— ssa	
— axos	
— da	
— ardes	

II.

1	E	2	3	4		5S
		6				C
7	8	X		9	10E	
11					12	
13		14		15		I
U		16	17			E
18		R	C		U	

Series librae: 1.
urbs Hispaniae, hodie: Toledo; 2. fructus, qui
putamine est clausus; 3. coniunctio; 4. imper-
ativus verbi: dico; 5. morbus ovium est; 8.
verbum pro enato; 10. Aurora; 14. adverbium
numerale; 15. gens Germanica; 17. coniunctio.

Ludovicus Csizmazia
disc. cl. VII. gymn. Cist.
Budapestinensis.

III.

*Sublatum nihil est, nihil est extrinsecus auctum:
Nec tamen invenio, quod in isto vase reliqui.
Quod fuerat, non est: coepit, quod non erat, esse.*

Budapestini, ex officina consortii Stephanei. — Rector: F. Kohl.

IV.

2, 28, 23, 24, 30, 9, 20, 21 = Aeneae pater ; 23, 3,
12, 25, 17 = oppidum Sabinorum, quod Romulus
Romanis iunxit ; 8, 6, 23, 16, 33, 49, 31 = Hercules ;
35, 46, 7, 5, 38 = fluvius septemgeminus, qui to-
tam Aegyptum stagnantibus undis alluit ; 14, 59,
22, 23, 30, 36, 61, 43 = avus Achillis ; 1, 63, 23, 32,
13, 65 = dea triformis ; 10, 57, 34, 29, 11, 47 = do-
minator nigri Averni ; 23, 37, 53, 54, 52, 51, 45, 50,
67 = Priameia virgo, antistita Phoebi ; 48, 69, 26,
20, 4, 64, 30, 40 = epitheton Iovis ; 15, 20, 57, 6, 18,
39, 44 = bellorum dea ; 19, 27, 66, 58, 42, 51, 56,
70 = Inoa propago ; 55, 20, 53, 68, 56, 41, 27 = ani-
mal segne, specioso dorso praeditum ; 60, 27, 7,
23, 25, 51, 54 = dux Rutulorum, cui moriens Ni-
sus animam abstulit ; 62, 63, 6, 49, 51, 52 = con-
iunx Paridis, quae erat causa excidii Troiani.

1 - 70 = versus Propertii.

Solutiones aenigmatum numeri IX.

- I. In vivario 33 ceryi et 67 phasiani erant.
  - II. Proverbiū : Periculum in mora.
  - III. Dum Roma deliberat, Saguntum perit.

Aenigmata recte dissolverunt: Ios. Majoros (Ujpest), Adalb. Gyurkovics (Szeged), Steph. Lukacs (Miskolc), Vilhelmina Baradlay, Maria Schuster (Budapest), Col. Nagy (Jászberény), Georgia Szilvássy, Elem. Nagy, Thom. Zetelaky (Budapest). Lad. Pichler (Pécs), Ios. Wittner (Baja), Geyza Kiss (Györ), Rud. Kancz (Szombathely), Lad. Fehér, Tib. Zöhls, Marianna Renner, Petrus Hauser, Anna Böhm (Budapest). — Praemium sorte Adalberto Gyurkovics, Vilhelminae Baradlay et Geyzae Kiss obvenit.

Epistolia Officialia.

Discipulos, laboris nostri socios etiam hoc anno aliquo praemio statuimus afficiendos, itaque mittimus eis libellum *Aemilii Láng* lepidissimum acque ac utilem, concinnatum ad fabulam W. A. Beckerii, cui *Gallus* inscriptum est. Discipuli autem, quibus hoc praemium laudis loco impertimus, sunt: *Franc. Barát, Lud. Csizmazia, Paulus Drótos, Steph. Elek, Em. Forró, Iul. et Lad. Krcsmárik, Lad. Pichler, Steph. Pónyi, Tib. Rachl, Marianna Renner, Alex. Skripecz, Car. Tilly, Georgius Weiszkron.* — *Iul. Wattamány*: Pro singulari tuo studio laude dignus es. Ex opusculis unum alterumve promam. Ceterum tibi quoque mitto eundem libellum, de quo supra scripsi. — *Lectoribus atque amicis cunctis feriarum tempus quam iucundissimum precamur.*

Moderator ephemericis EUGENIUS FRAY DR.
Budapest, I., Verpeléti-út 22.,
ad quem epistulae et manuscrusta mittantur.
Administratio ibidem.

Sumptibus Societatis Magistrorum Intermedi-
scholarium Catholicorum. — A Katholikus

Középiskolai Tanáregyesület költségén.
(Praeses: STEPHANUS ACSAY DR., elnök.)

(Places: STEPHANUS AGASSIZ DR., CHICAGO)